

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

Tilsyn med voksnes rett til grunnskoleopplæring
etter opplæringsloven kapittel 4A

Saltdal kommune

04.05.14

Innhold

1. Innledning	3
2. Om tilsynet med Saltdal kommune.	3
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	3
2.2 Tema for tilsynet.....	3
2.3 Målsetting for tilsynet	4
2.4 Gjennomføring av tilsynet	4
3. § 4A-1, Gi gratis grunnskoleopplæring til de som har et opplæringsbehov på dette nivået innen rimelig tid.....	4
3.1 Opplæringsloven § 4A-1 regulerer retten til grunnskoleopplæring for voksne.....	4
Enkeltvedtak om inntak	4
Informasjon.....	5
Opplæringen skal tilpasses behovet til den enkelte	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	5
3.3 Fylkesmannens vurderinger og konklusjon.....	5
4. Dokumentasjon av opplæring.....	6
4.1 § 4A-4 Kommunen har ansvaret for at voksne får dokumentert opplæringa som dei har gjennomført.....	6
Vurderingsformer.....	6
Realkompetansevurdering.....	6
Dokumentasjon	6
4.2 Fylkesmannens undersøkelser.....	7
4.3 Fylkesmannens vurdering og konklusjon.....	7
5. Rådgivning, kartlegging og tilpasning	7
5.1 § 4A-8. Kommunen skal gi rådgivning for å kartlegge behov for lengde på og omfang av tilbud til den enkelte. § 4A-12. Opplæringen skal tilpasses behovet til den enkelte.	7
5.2 Fylkesmannens undersøkelser og konklusjon	8
6. Kommunens ansvarlige system i forbindelse med grunnskoleopplæring for voksne	8
6.1 § 4A-4 første ledd jf. 13-10 andre ledd. Kommunen har plikt til å sørge for grunnskoleopplæring. Kommunen må ha et ansvarlig system for å vurdere om krav i lov og forskrifter blir oppfylt.	8
6.2 Fylkesmannens undersøkelser.....	9
6.3 Fylkesmannens vurderinger og konklusjon.....	9
7. Frist for retting av lovbrudd	9
1. Rett til grunnskoleopplæring for voksne etter § 4A-1	9
2. Dokumentasjon av opplæring.....	10
a. Det utstedes korrekt dokumentasjon.....	10
3. Rådgivning, kartlegging og tilpasning.....	10
4. Kommunens ansvarlige system i forbindelse med grunnskoleopplæring for voksne	10
8. Kommunens frist til å rette.....	10

1. Innledning

Fylkesmannen har i perioden 10.01.14 til dags dato gjennomført tilsyn med voksnes rett til grunnskoleopplæring i Saltdal kommune. Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at kravene i opplæringsloven etterleves, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er

Dersom lovbruddene ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Nordland vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d.

2. Om tilsynet med Saltdal kommune.

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovligstilsyn jf. kommuneloven § 60 b.

Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette. Tilsynet skal være preget av åpenhet, likebehandling, etterprøvbarehet og effektivitet.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Voksnes rett til grunnopplæring er et prioritert tema for tilsyn. Det skal kontrolleres at kommunen som skoleeier oppfyller plikten til å gi voksne grunnskoleopplæring etter opplæringsloven kapittel 4 A. Kommunen skal ha etablert et forsvarlig system for å sikre at voksne får oppfylt sine rettigheter, jf. kravet til internkontrollsystem i opplæringsloven § 13-10.

Innføringen av retten til grunnskoleopplæring for voksne har bakgrunn i samfunnets ønske om at alle skal ha grunnleggende ferdigheter innen grunnskolens basisfag. Slike grunnleggende ferdigheter er avgjørende for at enkeltpersoner skal kunne delta i arbeids- og samfunns livet.

Kommunens plikt til å tilby opplæring utløses først etter søknad, og det er derfor viktig at målgruppen blir gjort kjent med sin rett til gratis grunnskoleopplæring.

På landsbasis var det 2011-12 registrert 5648 voksne deltakere i ordinær grunnskole. 90 % av deltakerne var minoritetsspråklige. Tall fra offentlig statistikk viser at 99 % av deltakerne i Nordland var minoritetsspråklige. I prosent av folketall har Nordland en lavere andel deltakere enn de andre nordlige fylkene. Over tid har Saltdal kommune bosatt mange innvandrere, dette ser vi blant annet i Nasjonalt Introduksjonsregister (NIR). Siden hovedparten av disse er flyktninger eller familiegjenforente, vil de erfaringsmessig ofte være i målgruppa for grunnskoleopplæring.

2.3 Målsetting for tilsynet

Det overordnede målet med tilsynsvirksomheten etter opplæringsloven kapittel 4A er å sikre at målgruppen får det tilbudet de har krav på etter loven. Voksne med rettigheter etter kapittel 4A skal bli gitt mulighet til å skaffe seg grunnleggende ferdigheter eller oppnå fullført grunnopplæring som basis for videre skolegang. Tilsynet skal bidra til at tilstanden i sektoren er i samsvar med kravene i regelverket.

2.4 Gjennomføring av tilsynet

Tilsyn med Saltdal kommune ble åpnet gjennom brev 10.01.14. Kommunen ble pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon.

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Tilbakemelding om kommunen praksis.
- Timeplan for grunnskolen, Fauske voksenpedagogiske senter.
- Avtale om skyss for deltakere som Saltdal kommune dekker.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at tilsynsrapporten ikke gir en helhetsvurdering av kommunens grunnskoleopplæring for voksne. Rapporten omhandler bare resultater fra de områdene som har vært kontrollert i dette tilsynet.

3. § 4A-1, Gi gratis grunnskoleopplæring til de som har et opplæringsbehov på dette nivået innen rimelig tid

3.1 Opplæringsloven § 4A-1 regulerer retten til grunnskoleopplæring for voksne

§ 4A-1: «Dei som er over opplæringspliktig alder, og som treng grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring, så langt dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Retten til opplæring omfattar til vanleg dei faga ein treng for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for vaksne. Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte.

Opplæringa og undervisningsmateriellet er gratis.»

Rett til grunnskoleopplæring

For å ha rett til grunnskoleopplæring for voksne, må man fylle tre vilkår; være over opplæringspliktig alder, trenge grunnskoleopplæring, og ikke ha rett til videregående opplæring etter § 3-1 («ungdomsrett»).

Dette innebærer at det må vurderes om den enkelte søkeren trenger grunnskoleopplæring. Det skal i denne vurderingen legges vekt på søkerens uttalte behov for grunnskoleopplæring. Søkerens egen vurdering kan likevel ikke uten videre være avgjørende for om vedkommende har krav på opplæring. Lovformuleringen innebærer at det er behovet for opplæring som er avgjørende for retten, ikke årsaken til behovet.

Det kan ikke stilles krav om norskferdigheter ved inntak til grunnskoleopplæring for voksne.

Enkeltvedtak om inntak

Når kommunen har inntak av deltakere etter opplæringsloven § 4A, er dette enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2b. Forvaltningslovens regler for saksbehandling og utforming av enkeltvedtak

skal følges. Vedtak skal være skriftlige og de kan klages på til Fylkesmannen, jf. opplæringsloven § 15-2. Innholdet i vedtaket må være presist og grunnlagt, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25. Det må komme fram hvilken rett den enkelte har, hva slags opplæring som skal gis, hvilke fag, omfanget av opplæring og hvordan opplæringen skal organiseres.

Deltakeren skal ha melding om vedtaket, og det skal gis opplysning om retten til å klage, klagefrist, klageinstans og nærmere framgangsmåte ved klage.

Informasjon

Retten til opplæring for voksne blir først utløst etter søknad. Det er derfor viktig at voksne har kunnskap om denne retten. Bestemmelsen i opplæringsloven gir ikke skoleeier plikt til å opplyse om retten til grunnskoleopplæring for voksne, og staten har derfor ikke hjemmel til å pålegge kommunene å gi informasjon om retten. Likevel påligger det kommunen en rettledningsplikt hjemlet i forvaltningsloven § 11. Fylkesmannen mener at for at retten til opplæring skal være reell, må det bli gitt informasjon om hvordan man går fram når man søker, eventuelt at et søknadsskjema er tilgjengelig.

Opplæringen skal tilpasses behovet til den enkelte

Skoleeier må få rimelig tid til å planlegge, tilrettelegge og iverksette tilbudet. Dette betyr at en søker må akseptere at det kan ta en viss tid før et tilbud blir etablert, men det bør ikke være så lite som ett inntak pr år. Det må også tilstrebnes å kunne tilby kveldsundervisning hvis det er behov for dette.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Saltdal kommune skriver i sin tilbakemelding at de nå har to deltakere på grunnskoleopplæring for voksne. De må tilbake til før 1990 sist de hadde grunnskoleopplæring for voksne.

Kommunen skriver at de gir informasjon om rettigheter ved at de informerer på flyktningkontor, Røklund skole, Hero mottak og ved skolekontoret. Kommunen har ikke lagt ved noe skriftlig dokumentasjon knyttet til informasjon om voksnes rett til opplæring etter kapittel 4 A i opplæringsloven.

Kommunen skriver at de høsten 2012 klarte å motivere to flyktninger til å begynne på grunnskoleopplæring. Flyktningkontoret inngikk et samarbeid med Voksenpedagogisk senter på Fauske som gjennomfører en toårig opplæring på full tid. Saltdal kommune dekker refusjonskrav fra Fauske, og også reiseutgifter for de to deltakerne.

Avtalen med Voksenpedagogisk senter Fauske er muntlig. Den dokumentasjon Fylkesmannen har mottatt er en timeplan fra Fauske voksenpedagogiske senter samt skyssavtale mellom Saltdal kommune og deltaker.

3.3 Fylkesmannens vurderinger og konklusjon

Saltdal kommune har ikke kunnet levere den etterspurte dokumentasjon knyttet til grunnskoleopplæring for voksne. Selv om de kjøper tjenester hos nabokommunen er kommunen selv ansvarlig overfor deltakerne, men har ikke dokumenterte rutiner. Kommunen sier at de informerer om grunnskoletilbudet, men vi har ikke sett dokumentasjon. Vi finner heller ingen informasjon på kommunens hjemmeside. Retten til grunnskoleopplæring for voksne blir utløst ved søknad, det er derfor viktig at kommunen sørger for at aktuelle søkere er informert.

- Det finnes ikke noe søknadsskjema for grunnskoleopplæring.
- Det er ikke rutiner for å avdekke om søker har rett til grunnskoleopplæring.
- Det fattes ikke enkeltvedtak som skal vise hvilken opplæring deltaker har blitt innvilget, både når det gjelder innhold og omfang.

Etter en helhetsvurdering er vår konklusjon at Saltdal kommunes tilbud om grunnskoleopplæring for voksne ikke er i tråd med kravene i opplæringsloven § 4A-1, jf. forvaltningsloven.

4. Dokumentasjon av opplæring

4.1 § 4A-4 Kommunen har ansvaret for at voksne får dokumentert opplæringa som dei har gjennomført.

Retten til grunnskoleopplæring omfatter vanligvis de fem fagene som kreves for å få vitnemål for gjennomført grunnskoleopplæring for voksne, jf. §§ 4A-1 og 4-33. Etter forskrift til opplæringsloven §§ 1-2 skal Læreplanverket for Kunnskapsløftet så langt det passer brukes i grunnskoleopplæring for voksne. Opplæringen skal tilpasses voksne, jf. opplæringsloven § 4A-12, jf. § 1-3 første ledd. Opplæringen skal være egnet til å føre den voksne fram til vitnemål etter § 4-31 flg. i forskrifta.

Etter opplæringsloven § 4A-4 har kommunen ansvaret for at voksne får dokumentert grunnskoleopplæringen de har gjennomført. Forskrifta til opplæringsloven, kapittel 4, omhandler vurdering i grunnopplæring spesielt organisert for voksne. Kapittelet stiller stort sett de samme krav til underveis- og sluttvurdering som kapittel 3 gjør for deltakere i ordinær grunnopplæring. Det samme gjelder for kravene til eksamen og dokumentasjon.

Vurderingsformer

Forskrifta presiserer at underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen, og som grunnlag for tilpasset opplæring. Deltakeren har minst hvert halvår rett til en samtale med læreren om sin utvikling i fag i forhold til kompetansemålene. I forskrifta § 4-8 går det fram at deltaker skal delta aktivt i vurdering av eget arbeid, faglig utvikling og kompetanse. Denne egenvurderingen er en del av underveisvurderingen. Underveisvurderingen skal hvert halvår dokumenteres skriftlig med karakter.

Sluttvurdering skal gi informasjon om sluttkompetansen til deltakeren som måles i forhold til de samlede kompetansemålene i aktuell læreplan. Sluttvurderingen gis som standpunktkarakter og eksamenskarakter. Sluttvurderingen er enkeltvedtak.

Realkompetansevurdering

Forskrifta § 4-13 omhandler realkompetansevurdering. Kommunen har ansvaret for at realkompetanse blir vurdert i forhold til kompetansemålene i aktuell læreplan. Vurderingen skal vise at realkompetansen er likeverdig med kompetanse som er oppnådd gjennom grunnskoleopplæring. Vurdering skal være godkjent eller ikke godkjent i hele eller deler av fag. Realkompetansevurdering er enkeltvedtak.

Dokumentasjon

Forskrifta kapittel 4 omhandler også retten til dokumentasjon. Alle som har fullført grunnskoleopplæringen har rett til å få den dokumentert. Med fullført grunnskoleopplæring menes å ha fått standpunktkarakter og eksamenskarakter. Kravet til vitnemål er sluttvurdering i fagene norsk, engelsk, matematikk og to av fagene matematikk muntlig, naturfag, samfunnsfag eller RLE (religion, livssyn og etikk). Realkompetansevurdering i et helt fag er sluttvurdering.

Hvis vilkårene for å få vitnemål ikke er oppfylt, skal det skrives ut kompetansebevis. Kompetansebeviset skal vise hvilke standpunkt- og eksamenskarakterer som er oppnådd, og godkjent realkompetanse. Kompetansebevis brukes også for å dokumentere hvilken kompetanse som er oppnådd dersom deltaker bare har fått opplæring i deler av fag.

Det kan ikke skrives ut vitnemål hvis deltakerne ikke har hatt opplæring etter læreplanen i norsk. Læreplanen «Grunnleggende norsk for språklige minoriteter» fører ikke fram til kompetanse i norsk.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Saltdal kommune har framlagt en timeplan for grunnskole 2012-2014 fra Fauske voksenpedagogiske senter. Timeplanen viser at det gis tilbud om 27 skoletimer i uka fordelt på fagene norsk, matematikk, engelsk, naturfag og samfunnsfag. Disse fagene vil dekke kravet som settes for å få vitnemål for gjennomført grunnskole for voksne etter kapittel 4A i opplæringsloven. Videre ser vi i NIR at det registreres norsktimer for de to deltakerne fra Saltdal.

Det er ikke opplyst eller dokumentert at kommunen gjør realkompetansevurdering. Det er heller ikke gitt noe mer redegjørelse eller dokumentasjon fra kommunen om hvordan grunnskoleutdanninga dokumenteres for den enkelte.

4.3 Fylkesmannens vurdering og konklusjon

Det er ikke noe i veien for at kommunen kjøper tjenester knyttet til grunnskoleopplæringen. Selv om kommunen kjøper opplæringsplasser, vil ansvaret fremdeles ligge hos kommunen.

Vi kan ikke se at Saltdal kommune har rutiner når det gjelder dokumentasjon av opplæringa. Voksne skal ha et individuelt tilrettelagt opplæringsløp, men det er ikke framlagt dokumentasjon på dette.

Norsktimer i NIR skal registreres for deltakere som følger læreplan i norsk og samfunnskunnskap, en forskrift til Introduksjonsloven. For grunnskolen skal læreplanen i kunnskapsløftet følges for å kunne skrive ut grunnskolevitnemål. Her er det enten feil registrering i NIR eller bruk av feil læreplan i grunnskolen, uten at dette er fanget opp. Deltakere i grunnskolen skal videre ha underveisvurdering, noe som ikke er dokumentert.

Vår konklusjon er at Saltdal kommune ikke sørger for at voksne får dokumentert opplæringa de har gjennomført, jf. § 4A-4.

5. Rådgivning, kartlegging og tilpasning

5.1 § 4A-8. Kommunen skal gi rådgivning for å kartlegge behov for lengde på og omfang av tilbud til den enkelte. § 4A-12. Opplæringen skal tilpasses behovet til den enkelte.

Grunnskoleopplæringen skal tilpasses den enkelte voksnes behov, jf. § 4A. Organisatorisk kan dette innebære at opplæringen blir tilbudt til forskjellige tidspunkt eller at opplæringen tilrettelegges slik at den kan gjennomføres raskere eller senere enn det som er vanlig. Opplæringen skal tilbys innen rimelig tid.

Grunnskoleopplæringen må også tilrettelegges for å møte den enkeltes opplæringsbehov. Riksrevisjonen har etter sin undersøkelse konkludert med at de voksne som har fått tilbud om opplæring, ikke har fått den opplæringen de har krav på i form av en tilpasset opplæring.

Kommunen skal gjøre en konkret vurdering av behovet. Forvaltningsloven gjelder i utgangspunktet for saksbehandling på området, jf. § 4A-10, jf. § 15-1 første ledd. Opplæringsbehovet kan være opplæring i de fem fagene som er nødvendige for å få vitnemål, jf. § 4-33, noen av disse fagene, eller deler av fag.

Det kan også være behov for opplæring i en eller flere av de grunnleggende ferdighetene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Disse ferdighetene er å kunne uttrykke seg skriftlig og

muntlig, lese, regne og å bruke digitalt verktøy. At behovet for grunnleggende ferdigheter også er omfattet av retten til grunnskoleopplæring for voksne er presisert i Kunnskapsdepartementets brev av 16.09.11 til Utdanningsdirektoratet. Læreplanverket for Kunnskapsløftet skal, så langt det passer, brukes i grunnskoleopplæring for voksne. Dette gjelder også opplæring i en eller flere av de grunnleggende ferdighetene. Kommunen må foreta en konkret vurdering av søkerens behov for opplæring. Voksne med rett til grunnskoleopplæring har også rett til rådgiving for å kartlegge hva slags tilbud søkeren har behov for, jf. opplæringsloven § 4A-7.

Forskrift til opplæringsloven § 4-13 åpner for en realkompetansevurdering av voksne på grunnskolens område. En slik vurdering innebærer at kompetanse som er opparbeidet tidligere i livet gjennom skolegang, yrkesliv og fritid kan vurderes som likeverdig med kompetanse oppnådd gjennom grunnskoleopplæring. På denne måten trenger ikke den voksne å gjennomgå opplæring i alle fag som kreves for å få grunnskolevitnemål, men kan få deler eller hele fag godskrevet på grunnlag av realkompetanse. Ved utformingen av opplæringstilbudet til den enkelte, skal det tas hensyn til den kompetansevurdering som er utført. Realkompetansevurdering er et enkeltvedtak.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser og konklusjon

Det er ikke framlagt rutiner for tilpasning av grunnskoletilbudet. Videre synes det heller ikke å være rutiner for oppfølging av deltakerne underveis i opplæringen. De forespurte deltakermappene er ikke mottatt.

Vi finner det ikke dokumentert at Saltdal kommune har rutiner for rådgiving og tilpasning av grunnskoletilbud for voksne i samsvar med opplæringsloven §§ 4A-8 og 4A-12.

6. Kommunens forsvarlige system i forbindelse med grunnskoleopplæring for voksne

6.1 § 4A-4 første ledd jf. 13-10 andre ledd. Kommunen har plikt til å sørge for grunnskoleopplæring. Kommunen må ha et forsvarlig system for å vurdere om krav i lov og forskrifter blir oppfylt.

Kommunen må ha et system som sikrer at personer som har rettigheter etter kapittel 4A får ivaretatt rettighetene sine. Opplæringsloven § 13-10 andre ledd stiller krav til skoleeier om å ha et forsvarlig system for å vurdere å følge opp at kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir fulgt. Det skal også rapporteres på læringsmål. Derfor skal også kravene til opplæring organisert for voksne bli ivaretatt gjennom et forsvarlig internkontrollsystem.

I forarbeidene til 13-10 står det blant annet:

- Systemet skal være egnet til å avdekke eventuelle forhold som er i strid med lov eller forskrift
- Systemet skal sikre at det blir satt i verk adekvate tiltak der det er nødvendig
- Et forsvarlig system forutsetter jevnlig resultatoppfølging og vurdering av om lovverket blir fulgt.

Det er et krav at skoleeier har rutiner for å kommunisere jevnlig med skolenivået. Denne kommunikasjonen må være toveis. Forventninger fra skoleeier må være tydelige til nivået under, samtidig som utfordringer og ressursbehov formidles tilbake til skoleeier på en systematisk måte. Disse rutinene må være skriftlige, og det må sikres at de er implementert i organisasjonen. Altså et skriftliggjort arbeidssystem som viser hva som skal gjøres, av hvem, hvordan og når. Dette systemet skal angi rutiner for kartlegging, vurdering, korrigerende kommunikasjon og samhandling som samlet realiserer systemets mål.

Skoleeier kan delegere oppgaver til nivået under seg, men skal sørge for at regelverket for voksenopplæring blir fulgt. Delegasjonen skal være skriftlig og vise til gjeldende regelverk.

Kommunen må sikre at de som har oppgaver knyttet til tilsynsområdet har tilstrekkelig kunnskap om innhold og krav i lov og regelverk.

I opplæringsloven § 4A-4 står det at kommunen kan bruke eksterne tilbydere for å oppfylle plikten til å gi grunnskoleopplæring for voksne. Det er likevel kommunen som har ansvaret for kvaliteten av opplæringen og at tilbudet blir ivaretatt i samsvar med gjeldende regelverk. I de tilfeller der kommunen delegerer myndighet til andre, for eksempel kjøper tjenester, må det komme klart fram gjennom avtaler eller på annen måte hva slags myndighet som er delegert.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Saltdal kommune har ikke framlagt noe system som sikrer voksnes rettigheter i forhold til grunnskoleopplæring. Vi har heller ikke mottatt et delegasjonsreglement som viser hvor ansvaret for voksenopplæringa er plassert. Røkland skole har ansvar for norskopplæring av minoritetsspråklige, og sannsynligvis også for voksenopplæring på grunnskolens område. Det synes ikke som om tilbudet bekjentgjøres for kommunens innbyggere, det fins heller ikke noe søknadsskjema – noe som gjør at det ikke er mulig å søke på grunnskoleopplæring for voksne. Kommunen har ikke lagt frem skriftlige rutiner som viser hvordan kommunen skal avdekke eventuelle forhold som er i strid med loven.

6.3 Fylkesmannens vurderinger og konklusjon

Ut fra den informasjon vi har mottatt, ser vi at kommunen har en praksis som er i strid med loven på flere områder, se rapportens punkt 3.1-3.3. Vi har ikke sett skriftlige rutiner eller eksempler på at kommunen aktivt undersøker om voksenopplæringen drives etter lovens krav. Videre er det heller ikke rutine som viser hvilke tiltak som skal settes i gang dersom man oppdager praksis som er i strid med lovkravene.

Vår konklusjon blir dermed at Saltdal kommune ikke har dokumentert at kommunen har et forsvarlig system for å sikre voksnes rett til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven kapittel 4A.

7. Frist for retting av lovbrudd

Fylkesmannen har i kapitlene 3 til 6 konstatert lovbrudd. I denne rapporten gis Saltdal kommune frist til å rette det ulovlige forholdet jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 05.09.2014. Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at det ulovlige forholdet er rettet og en redegjørelse for hvordan lovbruddet er rettet.

Dersom forholdet ikke rettes innen den fastsatte rettefristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages i henhold til forvaltningslovens regler for dette, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne tilsynsrapport:

1. Rett til grunnskoleopplæring for voksne etter § 4A-1

Saltdal kommune må sørge for at voksne med behov for grunnskoleopplæring etter § 4A-1 får tilbud om slik opplæring. Kommunen må i denne forbindelse sørge for at:

- a. Inntak og informasjon om tilbudet og søkers rettigheter er i tråd med lovens intensjon, vi viser her til punkt 3.3.

- b. Vedtak om inntak inneholder informasjon om hva opplæringen omfatter, herunder fag, varighet, tilpasning og organisering av opplæringen. Vedtaket må inneholde opplysning om klagerett og innsynsrett, jf. forvaltningsloven.

2. Dokumentasjon av opplæring

Saltdal kommune må sørge for at voksne får dokumentert opplæringa som de har gjennomført. Kommunen må i den forbindelse kontrollere og sørge for at:

- a. Det utstedes korrekt dokumentasjon.
- b. Vurdering av deltakeres realkompetanse dokumenteres ved enkeltvedtak.

3. Rådgiving, kartlegging og tilpasning

Saltdal kommune må sørge for at voksne med rett til opplæring får rådgiving og tilpasset opplæring. I den forbindelse må kommunen sørge for at:

- a. Det innføres retningslinjer for rådgiving av søkere, inkludert vurdering av om søkere skal henvises til videregående opplæring.
- b. Det blir utført realkompetansevurdering av søkere i tråd med forskrift til opplæringslova.
- c. Deltakernes opplæring må tilpasses i tråd med kartlegging og resultat av eventuell realkompetansevurdering (fritak for hele eller deler av fag).

4. Kommunens forsvarlige system i forbindelse med grunnskoleopplæring for voksne

Saltdal kommune må etablere et forsvarlig system for internkontroll knyttet til retten til grunnskoleopplæring i opplæringsloven kapittel 4A, og bestemmelser i forskrift til opplæringsloven som gjelder voksne. I forbindelse med dette må kommunen utarbeide:

- a. Delegasjonsreglement som viser hvor ansvaret for voksenopplæringa er plassert.
- b. Skriftlige rutiner som sikrer at det blir gjort løpende vurderinger av om praksis er i samsvar med lovkravene.
- c. Skriftlige rutiner som sikrer at det blir satt inn nødvendige tiltak dersom det blir avdekket at praksis ikke er i samsvar med lovkravene.
- d. Et system som sikrer at de som har oppgaver knyttet til voksenopplæring har tilstrekkelig kunnskap om innhold og krav i lov og regelverk.

8. Kommunens frist til å rette

Som nevnt i kapittel 7 ovenfor er kommunen gitt frist til å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne rapporten. Rettefrist er vanligvis mellom en til tre måneder, og i dette tilsynet settes fristen fire måneder fram siden det snart er sommer med ferieavvikling.

Frist for tilbakemelding er 05.09.14

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.